

пунктів, вони виконуватимуть ці функції більш ефективно, ніж міг би уряд країни.

Отже, слід здійснити перехід від дотаційного фінансування функцій органів місцевого самоврядування, за яким держава покриває їх видатки, до формування фінансово самодостатніх адміністративно-територіальних одиниць, які фінансують свої функції за рахунок власних коштів.

Список використаних джерел:

1. Сироїд О.І. Еще раз об особенностях "особенностей самоуправления"// Дзеркало тижня. - 2016
2. Гнидюк І.В. Децентралізація бюджетної системи: досвід Словаччини та перспектива для України// Антикор – 2016.
3. Павленко А. Федералізація VS децентралізація// Українська правда – 2014
4. О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко, О. Курінний, А. Школик, Н. Топшєрвін. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України/ О. Бориславська, І. Заверуха, Е. Захарченко, О. Курінний, А. Школик, Н. Топшєрвін. – К : Софія-А, 2012.- 132 с.

Буй Т. Г.

доцент кафедри фінансів НаУКМА

Шикін П. Ю.

студент 1 курсу магістерської програми, НаУКМА

**РОЛЬ ДОМОГОСПОДАРСТВА У ФОРМУВАННІ
ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ**

Відповідно до українського законодавства, домогосподарство – це сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життєдіяльності, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати в родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких із цих стосунків, або перебувати і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи. Таке визначення подається у законі про сільськогосподарський перепис 2008 р. і з тих пір не зазнавав змін.

В такому формулюванні, як зазначають дослідники Воробйов та Ворошило, поняття домогосподарства було введено для зручності статистичного обліку, проте така ідентифікація даного економічного суб'єкта не розкриває в повній мірі його суті [1, 24] , а тому необхідно провести детальний аналіз цієї економічної категорії.

Першою науковою працею, що була присвячена домогосподарствам, є «Οἰκονομικός» (Οἰκονομικός) Ксенофонта Афінського, у якій зазначається, що домогосподарство створюється для того, щоб забезпечувати власні потреби, мати достаток та примножувати його [2, 33]. Це можна трактувати як створення економічного захисту в ринкових умовах, а також забезпечення

для всіх учасників фінансових відносин цього господарства задоволення потреб індивіда усіх рівнів. Американський соціолог Дж. Маціоніс зазначає, що двома основними соціальними функціями сім'ї є первинна соціалізація індивідів, а також захист, в тому числі й економічний, членів сім'ї [3, 311]. Оскільки примітивні економічні відносини з'явилися раніше за виникнення розгалуженої системи соціальних зв'язків, то можемо сказати, що захист був першопричиною створення сім'ї. Отже, для більш точного та ґрунтовного аналізу домогосподарства необхідно відділили його від сім'ї.

Домогосподарство, як форма об'єднання статків та вмінь індивідів, засноване також на спільності грошового фонду, що перебуває у розпорядженні. І тому в ньому реалізуються всі відносини, що притаманні фінансовим: мобілізація коштів через реалізацію людського капіталу, розміщення коштів через споживання та інвестування. Також необхідно зазначити, що домогосподарство бере участь у розподілі та перерозподілі національного багатства, а отже, є повноцінним учасником бюджетної системи.

Домогосподарства є найнижчою ланкою фінансової системи країни, оскільки це остання ланка операцій купівлі-продажу перед безпосереднім споживанням. Домогосподарство, що зовсім відсторонюється від ринкових зв'язків, не є частиною фінансової системи, позаяк там не виникає жодних фінансових відносин. Як інвестор, домогосподарство є розпорядником первинних грошових фондів і саме від них фінансові установи та посередники отримують кошти для подальшого їхнього розміщення. Але перше інвестиційне рішення ухвалюється саме домогосподарством. Також існують випадки, коли домогосподарство може постачати на ринок товари, виготовлені ним на дозвіллі, перепродавати товари, ухвалювати інвестиційні рішення за інших громадян. Але всі перелічені операції є формами реалізації людського капіталу, що включають в себе і знання комерції, і навички інвестиційного менеджменту, і вміння розподіляти свій час між роботою та дозвіллям, а також способами проведення дозвілля. Саме людський капітал є основним джерелом надходження грошових коштів у домогосподарства. Отже, домогосподарство є найнижчою ланкою фінансової системи, що приймає первинні споживчі та інвестиційні рішення, а також рішення між розподілом годин роботи та дозвілля.

Якщо інтегрувати наведені твердження щодо сутності поняття домогосподарства, то можна зробити висновок, що домогосподарство – це найнижча ланка фінансової системи держави, що ухвалює споживчі та інвестиційні рішення, а також рішення щодо постачання людського капіталу на ринок.

Бюджетну систему країни можна визначити як сукупність національного бюджету, а також бюджетів адміністративно-територіальних одиниць і фінансових відносин, що виникають між даними бюджетами та іншими учасниками [4, 72].

Як вже зазначалося, домогосподарство є одним із елементів бюджетної

системи. Відносини між домогосподарством та бюджетною системою опосередковуються двома головними каналами фінансових ресурсів: податками та державними трансфертами. Прояви цих зв'язків можна зобразити схематично (рис. 1).

* За даними державної служби статистики України: Структура сукупних витрат домогосподарств та структура сукупних ресурсів домогосподарств відповідно (2014 рік, без урахування зони проведення АТО, АРМ та м. Севастополя)

Рис. 1. **Структура доходів і витрат домогосподарств в Україні у 2014 р.**

Отже, домогосподарство - найнижча ланка фінансової системи держави, що ухвалює споживчі та інвестиційні рішення, а також рішення, щодо постачання людського капіталу на ринок. До основних характеристик домогосподарства можна віднести спільність проживання та ведення господарства, максимізацію корисності, принаймні часткове об'єднання грошових фондів, а також невіддільність домогосподарства та індивіда. Як економічний суб'єкт, домогосподарство має свої доходи та видатки, а тому є важливим учасником бюджетної системи країни, котрий можна управляти заходами державного регулювання. Від структури доходів та витрат домогосподарств залежить не тільки їхній благоустрій, а й ефективне функціонування бюджетної системи.

Список використаних джерел:

1. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави : монографія / Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. – Сімферополь : ВД «АРІАЛ», 2013. – 232 с.
2. Ксенофонт. Сократические сочинения. Киропедия. — М.: ООО «Издательство АСТ»: «Ладомир», 2003
3. John Macdonis Sociology. — 14th edition, Pearson Prentice Hall, 2012.
4. Рябчук О. Г. Державне регулювання доходів і витратів населення / О. Г. Рябчук // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. – №2(45), Київ : НДЕІ, 2013. – С. 72–77.
5. Офіційний сайт державної служби статистики України: Структура сукупних витрат домогосподарства та структура сукупних ресурсів відповідно (<http://www.ukrstat.gov.ua/>).